

[Indenrigsministeren]

Jeg synes, det er rigtigt at sige, at vort ideal om livet og mennesket aldrig må blive, at vi ønsker os et fuldstændig fejlfrit liv – men jeg synes også, at vi er nødt til at stille os selv det spørgsmål: hvem har myndighed til at afgøre, at andre ikke skal slippe for en lidelse? Det, mener jeg, er et centralt spørgsmål i alt dette.

Èt er jo, at den, der selv rammes af en lidelse, med sig selv kan tage kampen op og leve et rigt liv på trods af lidelsen – ja, jeg tror i og for sig et nok så rigt liv som mange andre, der ikke møder disse problemer på deres vej – et andet er, om jeg som medmenneske kan forsvare at afvise at hjælpe, hvor hjælp er mulig, eller kan forsvare ikke at formidske eller måske afskaffe denne lidelse.

Jeg mener altså, at vi er nødt til at sondre mellem de situationer, hvor der er tale om, at teknikkerne udarter, og så de situationer, hvor teknikkerne agtes brugt til undersøgelse og behandling af sygdom.

Over for de tilfælde, hvor teknikkerne udarter til at tjene andre formål, kan vi hente støtte i en lang række officielle erklæringer af etisk natur – f.eks. menneskerettigheds-erklæringen og Europakonventionen – og i vor almene etiske og demokratiske tradition.

I den anden situation derimod – hvor teknikkerne bruges for at tjene patienthensynet – kan vi ikke uden videre støtte os til disse dokumenter og traditioner, for den vejledning, de giver, er begrænset. I debatten er der f.eks. blevet peget på den tyske filosof Kants maksime om, at vi ikke må behandle andre mennesker som midler. Men hvad vil det sige, når vi står i en situation, hvor det drejer sig om at bekæmpe sygdom? Ingen vil vel sige, at den læge eller videnskabsmand, der forsøger at finde nye veje til at opspore og behandle sygdomme, behandler andre mennesker som midler. Det er baggrunden for, at Europarådet i sin rekommandation om genteknik udtrykkeligt nævnte »terapeutisk tillem্পning«, altså behandling af sygdomme, som noget, der er ganske i overensstemmelse med menneskets rettigheder.

Det, der er det centrale problem, er for mig, at vi nu er nået så langt med hensyn til, hvad vi kan på det lægelige område, at *også i de situationer, hvor der er et patienthensyn* – eller et hensyn til forskningen – kan vi blive nødt til at sætte nogle grænser. Det er det nye i sagen, og det er det, der tvinger os ud i

at måtte foretage nogle meget vanskelige afvejninger, oven i købet tit i nogle meget konkrete situationer, hvor det kan være vanskeligt at forklare for andre, hvilke hensyn der må tillægges størst vægt, idet situationen ikke er almen og generel.

Det kan være utilfredsstillende som konklusion, men jeg finder, at den ikke desto mindre rammer noget centralt. Jeg vil derfor nu mere i detaljer se på de enkelte teknikker og derefter vende mig til hovedlinjerne i et kommende lovforslag, som jeg ser det.

Teknikkerne. Lad os starte med de helt klare tilfælde, der støder an mod og vil krænke afgørende etiske hensyn, der er knyttet til vores opfattelse af, hvad et menneske og et menneskeligt liv er og bør være, nemlig kloning af menneskelige individer, fremstilling af fremstivelsesvæsener af dyr og mennesker, fremstilling af mosaikindivider, seriefremstilling af mennesker.

Debatten har vist – naturligvis, havde jeg nær sagt – at vi er enige om, at vi her står over for tilfælde, hvor teknikken udarter og ikke tjener noget som helst lægeligt formål.

Der er altså almindelig enighed om, at her går grænsen for, hvad vi ville finde tilladeligt.

Da vi altså i dag sætter en absolut grænse for forskningsfriheden ved brugen af de genetiske teknikker til at fremstille kunstige menneskelige individer, er det eneste spørgsmål, om forbud herimod skal optages i en lov eller skal nedlægges på anden måde.

Selv har jeg ikke taget endelig stilling til dette spørgsmål, som jeg vender tilbage til nedenfor under gennemgangen af principperne for et lovforslag.

De kunstige befrugtningsteknikker stiller os ikke over for et krav om så klare etiske grænser.

Udgangspunktet for en vurdering af teknikkerne må være, at der er et stort antal par, der i dag ikke kan få børn, og som brændende ønsker sig børn. Teknikkerne har til formål at afhjælpe denne barnløshed, som for mange er et meget stort problem.

Det har i den forbindelse ofte været fremført, at noget kunne afhjælpes, hvis man lempede betingelserne for at blive godkendt som adoptivforældre, da der her i landet og ude i verden er børn, som mangler et forældrepar, der vil værne om dem. På denne baggrund